Lakivaliokunta
AI FI 92/2025
17.11.2025

Amnesty International Suomen osasto
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 8562 0600
E: amnesty@amnesty.fi
W: amnesty.fi

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismirikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi, HE 163/2025 vp.

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa laaja-alaisesti ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Rikoslain terrorismirikoksia koskeva 34a luku on useiden erillisten rangaistavuuden alan laajennusten jäljiltä hyvin epäselvä eikä vastaa laillisuusperiaatteen epätäsmällisyyskieltoa. Amnesty katsookin, että pyrkimys sääntelyn selkeyttämiseen on kannatettava. Tavoitetta edistää se, että rangaistussäännösten pykälien perustelut kootaan hallituksen esityksessä ansiokkaasti yhteen, kun niitä on aiemmin joutunut tarkastelemaan erillisistä hallituksen esityksistä. Terroristisia rikoksia koskeva luku (nykylainsäädännössä luku koskee terrorismirikoksia) jää silti edelleen vaikeasti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi etenkin, kun luvussa käytetään useita eri termejä, kuten terrorismirikos, terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos ja terroristinen rikos.

Amnesty katsoo, että terrorismisääntely on Suomessa jo varsin kattavaa ja yksityiskohtaisesti säänneltyä, ja sitä on vuosien kuluessa täydennetty useilla yksittäisillä kriminalisoinneilla. Sääntelyn aukkopaikkojen sijaan riskinä on pikemminkin, että rikoksesta epäillyksi joutuu henkilö, jolla ei tosiasiassa ole ollut terroristista tarkoitusta tai ylipäänsä tekemistä terrorismin kanssa. Esimerkkinä tästä voidaan ottaa ehdotettu oleskelu vieraassa valtiossa: ”Terroristisesta matkustamisesta tuomitaan myös se, joka tehdäkseen tässä luvussa rangaistavaksi säädetyn rikoksen oleskelee valtiossa, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu”. Oleskelun rangaistavuus riippuisi henkilön tarkoituksesta eikä vielä konkreettisista teoista. Henkilön tarkoitusta voi ylipäänsä olla hankalaa osoittaa eikä muutenkaan pelkästä ajattelusta ilman objektiivisesti havaittavia rikoksen suunnittelu-, valmistelu- tai edistämistoimia voida rangaista.[1]

Myös esimerkiksi kouluttautumisrikokseen liittyy ongelmallisuutta. Sääntely koskisi myös niin sanottua itsekouluttautumista: ” Rangaistava kouluttautuminen voisi siis olla osa laillisesti tapahtuvaa kouluttautumista, jos tekijän tarkoituksen tai tietoisuuden perusteella on osoitettavissa, että kouluttautuminen tapahtuu myös terrorismirikoksen tai terrorismirikoksen valmistelun tekemistä varten”. Jopa asevelvollisen saama koulutus asepalveluksensa aikana olisi mietinnön mukaan mahdollista katsoa rangaistavaksi itsekouluttautumiseksi. Mietinnössäkin todetaan, että kyseinen rikos, kuten myös luvun muut rikokset, “voi olla varsin etäisessä suhteessa tulevaisuudessa mahdollisesti tehtävään terrorismirikokseen nähden”.

Lisäksi tehokas katuminen olisi suureksi osaksi mahdotonta. Esimerkiksi mikäli toiseen valtioon matkustava luopuisi valtioon saapumisen ja näin ollen matkustusrikoksen täyttymisen jälkeen tarkoituksestaan tehdä terroristinen rikos, kysymykseen ei mietinnön mukaan enää voisi tulla rikoslain 5 luvun 2 §:n mukainen tehokas katuminen. Sama koskisi kouluttautumisrikosta. ”Jos henkilö luopuisi kouluttautumisrikoksen täyttymisen jälkeen koulutukseen liittyvän terrorismirikoksen tekemisestä, kysymykseen ei yleensä voisi enää tulla rikoslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettu tehokas katuminen. Koulutusta ottanut ei yleensä voisi poistaa jo tapahtuneen kouluttautumisrikoksen merkitystä.” Tämä on ongelmallista ainakin niiden tekojen kohdalla, joissa kyse ei ole ollut vakaasta ja täysin omasta tahdosta tehdystä päätöksestä suorittaa rikos, vaan pikemminkin houkuttelusta tai jonkinasteisesta painostuksesta siihen.

Myös terrorismin rahoittaminen voi olla ongelmallinen säännös sikäli, kun sen soveltaminen ei edellytä sitä, että annettuja tai kerättyjä varoja käytettäisiin nimenomaan terrorismirikoksen tekemiseen. Varat voisivat mennä perustelujen mukaan myös hyväksyttävään tarkoitukseen, jolloin se voi vapauttaa terroristin tai terroristiryhmän käyttämään muita varoja terrorismirikosten tekemiseen. Tässäkin subjektiivinen tarkoitus tai ylipäänsä tietoisuus rikokseen syyllistymisestä voi olla hankala osoittaa, varsinkin kun itse varoilla mahdollistettavan terrorismirikoksen tekeminen tapahtuisi vasta tulevaisuudessa rahoitusrikokseen nähden.

Ylipäänsä, mitä etäisemmin rangaistava toiminta kytkeytyy varsinaiseen terrorismirikokseen, sitä hankalampaa tarkoituksen ja tahallisuuden toteen näyttäminen on. Ja kuten edellä on mainittu, pelkästä ajattelusta ei voida rangaista.

Amnesty katsoo, että terrorismirikosten sääntely tulee olemaan selkiyttämisestä huolimatta edelleen osittain vaikeaselkoista ja varsin laajaa ja näyttö rikollisesta tarkoituksesta vaikeaa saada, mikä luo

riskin sille, että myös terrorismiin kytkeytymättömiä ihmisiä saatetaan epäillä ja pahimmassa tapauksessa tuomita terrorismista. Lisäksi Amnesty huomauttaa, että terrorismiepäilyt saattavat kohdistua tahattomastikin tiettyihin etnisiin tai uskonnollisiin ryhmiin kuuluviin ihmisiin. Amnesty on tutkimuksissaan todennut useiden valtioiden viranomaisten toistuvasti kohdistaneen muslimeihin ja muslimiyhteisöihin laajoja ja epämääräisiä terrorisminvastaisia ja kansallisen turvallisuuden nimissä tehtäviä lakeja ja toimia sekä etnisesti profiloineen muslimeja rikosprosesseissa.[2] Etnisen profiloinnin riski ja se, miten sitä voidaan huomioida ja estää olisi hyvä ottaa osaksi hallituksen esitystä ohjaamaan laintulkintaa.

Kunnioittavasti

Niina Laajapuro
ihmisoikeustyön johtaja
niina.laajapuro@amnesty.fi

Lisätietoja antaa: Kaisa Korhonen, oikeudellinen asiantuntija, kaisa.korhonen@amnesty.fi

Viitteet

[1] ks. esim. omso_12_2011_arviomuistio_58_s.pdf
[2] ks. esim. PACE-submission-Islamophobia-1-June-2022.pdf sekä Europe: A Human Rights Guide for researching racial and religious discrimination in counter-terrorism - Amnesty International